

# ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

## ДАР БОРАИ ТАНЗИМИ АСЪОР ВА НАЗОРАТИ АСЪОР

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2013, №6, мод. 402)

Қонуни мазкур муносибатҳои ҷамъиятиро дар соҳаи танзими асър ва назорати асър муқаррар намуда, ҳуқуқи уҳдадорихои резидентҳо ва ғайрирезидентҳои Ҷумҳурии Тоҷикистонро оид ба соҳибӣ, истифода ва ихтиёрдорӣ сарватҳои асърӣ муайян менамояд.

### БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

#### Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- 1) Асър - пули миллии мамлакатҳои хориҷӣ.
- 2) Пули миллий - сомонӣ, ки як воҳиди он ба 100 дирам баробар аст.
- 3) Сарватҳои асърӣ:
  - асари хориҷӣ, коғазҳои қиматнок ва ҳуҷҷатҳои пардохтии бо асари хориҷӣ ифодаёфта;
  - пули миллий, коғазҳои қиматнок ва ҳуҷҷатҳои пардохтии бо пули миллий ифодаёфта танҳо ҳангоми бо онҳо анҷом додани амалиёт байни резидентҳо ва ғайрирезидентҳо ва ё байни ғайрирезидентҳо.
- 4) Танзими асър - маҷмӯи чораҳои ҳуқуқэҷодкунӣ ва ташкилии мақомоти давлатӣ, ки асосҳои меъриии ҳуқуқиро оид ба соҳибӣ, истифода ва ихтиёрдорӣ сарватҳои асърӣ муқаррар менамоянд.
- 5) Назорати асър - маҷмӯи чораҳои меъерӣ, маъмурӣ ва ташкилие, ки аз ҷониби мақомоти давлатӣ ва ё мақомоти дигари бо қонун ваколатдоршуда бо мақсади таъмини риояи тартиби иҷрои амалиёти асърӣ ва санҷиши онҳо анҷом дода мешаванд.
- 6) Амалиёти асърӣ:
  - амалиёте, ки бо гузаштани ҳуқуқи моликият ва дигар ҳуқуқҳо ба сарватҳои асърӣ, инчунин бо истифодаи онҳо ҳамчун воситаи муомилот ва пардохт алоқаманд мебошанд;
  - ба Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқол, ворид ё ирсол намудани сарватҳои асърӣ;
  - аз Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқол, содир ё ирсол намудани сарватҳои асърӣ;
  - кушодани суратҳисобҳои бонкӣ бо асари хориҷӣ.
- 7) Резидентҳо:
  - шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба истиснои шаҳрвандоне, ки дар мамлакатаи хориҷӣ мутобиқи қонунгузории он мамлакат ҷойи истиқомати доимӣ доранд;
  - шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрванд, ки барои истиқомати доимӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуҷҷат доранд;
  - шахсони ҳуқуқии мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсисшуда, филиалҳо, намояндагӣҳо ва воҳидҳои дигари онҳо дар хориҷи кишвар;
  - намояндагӣҳои дипломатӣ, консулӣ, тижоратӣ ва дигар намояндагӣҳои расмӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷи кишвар;
  - Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар мақомоти ҳокимияти давлатӣ ҳангоми иштирок дар муносибатҳои бо Қонуни мазкур танзимшаванда.
- 8) Ғайрирезидентҳо - шахсони воқеӣ ва ҳуқуқие, ки резидент намебошанд.
- 9) Бонки ваколатдор - ташкилоти қарзӣ, ки дар асоси иҷозатномаи Бонки миллии Тоҷикистон бо асари хориҷӣ амалиёт анҷом медиҳад.
- 10) Бонки хориҷӣ - ташкилоти қарзие, ки дар давлати хориҷӣ таъсис ёфта, ҳуқуқи анҷом додани амалиёти бонкиро дорад.
- 11) Шартномаи асърӣ - қарордод (аҳд), шартномаҳои таъсисӣ, инчунин дигар ҳуҷҷатҳое, ки дар асос ва ё барои иҷрои онҳо амалиёти асърӣ анҷом дода мешавад.
- 12) Шахси ваколатдор - шахси воқеие, ки бо амалиёти мубодилаи асър ҳамчун соҳибкори инфиродӣ машғул мебошад ва шахси ҳуқуқие, ки хизматрасонии махсусро бо асари хориҷӣ анҷом медиҳад.
- 13) Нуқтаи мубодилаи асър - ҷои махсусе, ки шахси воқеии ваколатдор ва ё бонки ваколатдор бо тартиби муқаррарнамудаи Бонки миллии Тоҷикистон дар он амалиёти мубодилаи асари хориҷиро анҷом медиҳанд.

**Моддаи 2. Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи танзими асъор ва назорати асъор**  
Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи танзими асъор ва назорати асъор ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, иборат мебошад.

## **БОБИ 2. ТАНЗИМИ АСЪОР**

### **Моддаи 3. Мақсад, вазифа ва принципҳои танзими асъор**

1. Мақсади танзими асъор ҳимояи манфиати иқтисодии давлат, амалӣ кардани сиёсати ягонаи давлатӣ оид ба асъор ва таъмини устувории низоми асъори кишвар мебошад.
2. Вазифаҳои танзими асъор инҳоянд:
  - муайян кардани соҳаи истифода ва тартиби муомилоти сарватҳои асъорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;
  - муайян кардани тартиби анҷомдиҳии амалиёти асъорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;
  - таъмини фаъолияти самаранок ва ҳамгиروي иқтисоди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба иқтисоди ҷаҳонӣ.
3. Принципҳои асосии танзими асъор инҳоянд:
  - таъмини волоияти қонун;
  - истифодаи ҳадди ақалли чораҳои маъмурӣ;
  - роҳ надодани даҳлати беасоси мақомоти танзими асъор ва назорати асъор ба анҷомдиҳии амалиёти асъорӣ.

### **Моддаи 4. Мақомоти танзими асъор**

1. Мақомоти танзими асъор Бонки миллии Тоҷикистон ва мақомоти дигари давлатӣ тибқи қонун ваколатдоршуда мебошанд.
2. Бонки миллии Тоҷикистон ва мақомоти дигари танзими асъор мутобиқи Қонуни мазкур дар доираи ваколатҳои худ санадҳои меъёрии ҳуқуқие қабул мекунад, ки иҷрои талаботи онҳо барои тамоми резидентҳо ва ғайрирезидентҳо ҳатмӣ мебошад.
3. Санадҳои аз ҷониби мақомоти дигари танзими асъор қабулшаванда бо Бонки миллии Тоҷикистон мувофиқа карда мешаванд.
4. Бонки миллии Тоҷикистон ҳамчун мақоми давлатии танзими асъор дорои вазифаҳои зерин мебошад:
  - тартиби ба резидентҳо додани иҷозатномаҳо барои фаъолият, ки бо анҷомдиҳии амалиёт бо асъори хориҷӣ вобаста мебошад, муайян менамояд;
  - соҳа ва тартиби истифода, муомилоти асъори хориҷӣ ва коғазҳои қиматнокро бо асъори хориҷӣ муайян мекунад;
  - тартиби анҷомдиҳии амалиёти аъсориро барои резидентҳо ва ғайрирезидентҳо, аз ҷумла барои бонкҳои ваколатдор муайян менамояд;
  - шаклҳои ягонаи баҳисобгирӣ ва ҳисоботи амалиёти асъорӣ, тартиб ва муҳлати пешниҳоди онҳоро барои резидентҳо ва ғайрирезидентҳо, аз ҷумла барои бонкҳои ваколатдор муқаррар менамояд;
  - омили амалиёти аъсориро таҳия ва нашр менамояд;
  - қурби расмӣ пули миллиро нисбат ба асъори хориҷӣ бо мақсади баҳисобгирӣ ва пардохтҳои ҳатмӣ муайян ва эълон менамояд;
  - вазифаҳои дигареро, ки Қонуни мазкур ва санадҳои қонунгузорӣ пешбинӣ намудаанд, амалӣ менамояд.

### **Моддаи 5. Фаъолият, ки гирифтани иҷозатномаҳо талаб менамояд**

1. Фаъолият оид ба анҷомдиҳии амалиёт бо асъори хориҷӣ дар асоси иҷозатномаи аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон додашаванда амалӣ карда шуда, намудҳои зеринро дар бар мегирад:
  - мағозаҳои савдои бебӯҷ;
  - хизматрасонии махсус бо асъори хориҷӣ;
  - нуқтаҳои мубодилаи аъсори шахсонӣ ваколатдор;
  - миёнаравӣ дар бозори байналмилалӣ аъсор.
2. Тартиб ва қоидаҳои додани иҷозатнома, асосҳои рад намудан ва ё бозхондани иҷозатнома, инчунин фаъолияти дар қисми 1 моддаи мазкур пешбинишуда бо қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии дар асоси онҳо қабулнамудаи Бонки миллии Тоҷикистон муқаррар карда мешаванд.

### **Моддаи 6. Ҳаққи хизмати баррасии дархост ва хирочи иҷозатномадиҳӣ**

1. Резидентҳо барои баррасии дархост чиҳати гирифтани иҷозатнома ба Бонки миллии Тоҷикистон ҳаққи хизмат ва барои гирифтани иҷозатнома ба бучети давлатӣ хироҷ пардохт мекунад.

2. Барои шахсони воқеӣ ҳаққи хизмати баррасии дархост ба андозаи панҷ ва барои шахсони ҳуқуқӣ ба андозаи даҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо муқаррар карда мешавад.

3. Ҳангоми рад шудани дархост чиҳати додани иҷозатнома, ҳаққи хизмати баррасии дархост баргардонида намешавад.

4. Барои шахсони воқеӣ хироҷи иҷозатномадиҳӣ ба андозаи даҳ ва барои шахсони ҳуқуқӣ ба андозаи бист нишондиҳанда барои ҳисобҳо муқаррар карда мешавад.

#### **Моддаи 7. Амалиёти асъорӣ байни резидентҳо ва ғайрирезидентҳо**

Амалиёти асъорӣ байни резидентҳо ва ғайрирезидентҳо бе маҳдудият анҷом дода мешавад.

#### **Моддаи 8. Амалиёти асъорӣ байни резидентҳо**

Амалиёти асъорӣ байни резидентҳо ба истиснои ҳолатҳои зерин манъ аст:

1) Амалиёте, ки дар он яке аз тарафҳо Бонки миллии Тоҷикистон ва ё Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

2) Амалиёте (аҳде), ки бонкҳои ваколатдор ва шахсони ваколатдор бо асъори хориҷӣ мутобиқи иҷозатномаи гирифташон ва ё санадҳои меъриии ҳуқуқии танзими асъор бо сарватҳои асъорӣ анҷом медиҳанд.

3) Пардохти ҳаққи хизмати бонкҳо барои амалиёти бонкӣ, инчунин пардохти маблағи ҷаримаҳо аз рӯи шартномаҳои хизматрасонии бонкӣ бо асъори хориҷӣ.

4) Гузоштани пасандозу амонат бо асъори хориҷӣ аз ҷониби шахсони воқеӣ ба номи худ ва ё шахсони воқеии дигар.

5) Харид, фурӯш, додани даромад ва ё пардохти коғазҳои қиматноки бо асъори хориҷӣ ифодаёфтаи резидентҳо ва ғайрирезидентҳо.

6) Пардохт ва интиқоли маблағ аз рӯи шартномаҳои содиротӣ (воридотӣ) ҳангоми истифодаи эътиборномаҳои интиқоли (аккредитивҳо).

7) Ҳисоббаробаркунӣ бо резидентҳое, ки фаъолияти дар қисми 1 моддаи 5 Қонуни мазкур пешбинишударо анҷом медиҳанд.

8) Пардохти хароҷоти сафарҳои хизматӣ ба кишварҳои хориҷӣ.

9) Бо мақсадҳои хайрия интиқол ё додани сарватҳои асъорӣ байни шахсони воқеӣ.

10) Интиқол ва ё додани (гирифтани) сарватҳои асъорӣ ба (аз) ташкилотҳои хайриявӣ.

11) Амалиёт аз рӯи шартномаҳои экспедитсияҳои нақлиётӣ, боркашонӣ ва кироя (фрахт, чартер) ҳангоми аз ҷониби ирсолкунанда ва ё экспедитор, боркашон, кироякунанда анҷом додани хизматрасонӣ вобаста ба содир ё ворид намудани мол ва ё транзити мол ба воситаи ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин аз рӯи шартномаҳои суғуртаи молҳои мазкур.

12) Пардохти андоз ва пардохтҳои дигари ҳатмӣ ба бучети ҷумҳуриявӣ, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

13) Амалиёти зерини шахсони воқеӣ:

- ба Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти давлатӣ ва мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ чун тухфа додани сарватҳои асъорӣ;

- ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ чун тухфа додани сарватҳои асъорӣ;

- ба мерос гузоштан ё ҳамчун мерос гирифтани сарватҳои асъорӣ;

- ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ва аз Ҷумҳурии Тоҷикистон бе қушодани суратҳисоби бонкӣ интиқол додани асъори хориҷӣ;

- аз бонки ваколатдор ва ё шахси ваколатдор харидан ва ё ба онҳо фурӯштан, инчунин майда кардан ва иваз намудани асъори нақди хориҷӣ.

#### **Моддаи 9. Амалиёти мубодилавӣ бо асъори хориҷӣ**

1. Бонкҳои ваколатдор амалиёти мубодилавӣ бо асъори хориҷиро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва берун аз он бе маҳдудият анҷом медиҳанд.

2. Резидентҳо ва ғайрирезидентҳо амалиёти мубодилавӣ бо асъори хориҷиро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо тавассути бонкҳои ваколатдор ва шахсони ваколатдор бо тартиби муқарраркардаи Бонки миллии Тоҷикистон анҷом дода метавонанд.

#### **Моддаи 10. Содиру ворид намудан, интиқол ва ирсоли сарватҳои асъорӣ**

1. Ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудани асъори хориҷии нақд ва қоғазҳои қиматноки бо асъори хориҷӣ дар шакли ҳуҷҷатӣ ифодаёфта аз ҷониби резидентҳо ва ғайррезидентҳо бе маҳдудият бо риояи талаботи қонунгузорию гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад.
2. Ба Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқол додан ва ё ирсол намудани асъори хориҷӣ ва қоғазҳои қиматноки бо асъори хориҷӣ дар шакли ҳуҷҷатӣ ифодаёфта аз ҷониби шахсони воқеӣ - резидентҳо ва ғайррезидентҳо бе маҳдудият бо риояи талаботи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад.
3. Ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудани пули нақди миллий ва қоғазҳои қиматноки бо пули миллий ифодаёфта бе маҳдудият анҷом дода мешавад.
4. Аз Ҷумҳурии Тоҷикистон баровардани асъори хориҷӣ ва қоғазҳои қиматноки бо асъори хориҷӣ дар шакли ҳуҷҷатӣ ифодаёфта аз ҷониби шахсони воқеӣ - резидентҳо ва ғайррезидентҳо тибқи талаботи муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон ва мақомоти гумрук анҷом дода мешавад.
5. Шахсони воқеӣ - резидентҳо ва ғайррезидентҳо ҳуқуқ доранд асъори хориҷӣ ва қоғазҳои қиматноки бо асъори хориҷӣ дар шакли ҳуҷҷатӣ ифодаёфтаре, ки қаблан ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид, интиқол ё ирсол шудаанд, бо риояи талаботи қонунгузорию гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба маблағи дар декларатсияи гумрукӣ ё ҳуҷҷати дигари тасдиқкунандаи ворид, интиқол ё ирсолӣ онҳо нишондодашуда аз Ҷумҳурии Тоҷикистон бароранд.
6. Аз Ҷумҳурии Тоҷикистон пули нақди миллий ва қоғазҳои қиматноки бо пули миллий ифодаёфта тибқи талаботи муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон ва мақомоти гумрук бароварда мешаванд.

#### **Моддаи 11. Суратҳисобҳои аъсории резидентҳо**

1. Резидентҳо метавонанд дар бонкҳои ваколатдор бе маҳдудият суратҳисобҳои бонкӣ (пасандозӣ, амонатӣ ва дигар)-ро бо аъсори хориҷӣ кушоянд.
2. Резидентҳо - шахсони воқеӣ ҳисоббаробаркунии амалиёти аъсориро тавассути суратҳисобҳои дар бонкҳои ваколатдор кушодашуда, ба истиснои ҳисоббаробаркунии амалиёти аъсории дар моддаи 8 Қонуни мазкур пешбинишуда, анҷом медиҳанд.
3. Резидентҳо - шахсони ҳуқуқӣ ҳисоббаробаркунии амалиёти аъсориро тавассути суратҳисобҳои дар бонкҳои ваколатдор кушодашуда, ба истиснои ҳолатҳои дар қисми 2 моддаи 13 Қонуни мазкур пешбинишуда, анҷом медиҳанд.
4. Резидентҳо метавонанд дар бонкҳои хориҷӣ бе маҳдудият суратҳисобҳои бонкӣ (пасандозӣ, амонатӣ ва дигар)-ро кушоянд. Резидентҳое (ба истиснои бонкҳои ваколатдоре), ки чунин суратҳисобҳоро кушодаанд, бояд дар муддати на дертар аз даҳ рӯзи корӣ, Бонки миллии Тоҷикистон ва мақомоти андозро оид ба кушодани онҳо огоҳ намоянд.
5. Тартиби кушодан ва пешбурди суратҳисобҳои дар моддаи мазкур зикргардида бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

#### **Моддаи 12. Суратҳисобҳои аъсории ғайррезидентҳо**

1. Ғайррезидентҳо метавонанд дар бонкҳои ваколатдор суратҳисобҳои бонкӣ (пасандозӣ, амонатӣ ва дигар) бо пули миллий ва ё аъсори хориҷӣ кушоянд.
2. Ғайррезидентҳо метавонанд бе маҳдудият аъсори хориҷӣ ва ё пули миллиро аз суратҳисобҳои худ дар бонкҳои хориҷӣ ба суратҳисобҳои худ дар бонкҳои ваколатдор, инчунин аз суратҳисобҳои худ дар бонкҳои ваколатдор ба суратҳисобҳои худ дар бонкҳои хориҷӣ гузаронанд.
3. Ғайррезидентҳо метавонанд аъсори хориҷиро байни худ бе маҳдудият бо риояи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон тавассути суратҳисобҳои худ дар бонкҳои ваколатдор интиқол диҳанд.
4. Тартиби кушодан ва пешбурди суратҳисобҳои дар моддаи мазкур пешбинишуда бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

#### **Моддаи 13. Баргардонидани аъсори хориҷӣ ва пули миллий**

1. Резидентҳо уҳдадоранд дар муҳлати пешбиникардаи шартнома барои ба суратҳисобҳои худ дар бонкҳои ваколатдор ворид шудани дороиҳои зерин чораҳои зарурӣ андешанд:
  - пули миллий ва ё аъсори хориҷӣ, ки аз ҷониби ғайррезидент ҷиҳати пардохт барои содироти мол (кор ё хизматрасонӣ) ба резидент интиқол дода шудааст;
  - пули миллий ва ё аъсори хориҷӣ, ки ҷиҳати пешпардохт барои ворид кардани мол (кор ё хизматрасонӣ) ба ғайррезидент интиқол шудааст (дар ҳолатҳои аз ҷониби ғайррезидент қисман ё пурра иҷро нашудани уҳдадорихо).

2. Резидентҳо ҳуқуқ доранд дар ҳолатҳои зерин ҳангоми ҳисоббаробаркунии содироту воридоти мол (қор ё хизматрасонӣ) ба суратҳисобҳои худ дар бонкҳои ваколатдор пули миллий ё асъори хориҷиро ворид накунад:

- ба суратҳисоби худ дар бонки хориҷӣ ё шахси сеюм ворид кардани пули миллий ва ё асъори хориҷӣ барои иҷрои уҳдадориҳо мутобиқи шартномаҳои асъорӣ;
- ба суратҳисоби худ дар бонки хориҷӣ ворид кардани пули миллий ва ё асъори хориҷӣ барои таъмини ғайриҷаҳишҳои сохтории худ дар хориҷа;
- дар ҳолати қатъ гаштани уҳдадориҳои ғайррезидент ҳангоми ҳисоббаробаркунии мутақобилаи талабот;
- қатъ гаштани уҳдадориҳои аввалии ғайррезидент ҳангоми бо уҳдадориҳои нав ва ё тартиби дигари иҷро иваз шудани онҳо байни ҳамон як шахс;
- ба шахси сеюм гузашт кардани ҳуқуқи талаб кардани иҷрои уҳдадориҳо;
- гирифтани суғуртапулӣ ҳангоми ба вучуд омадани ҳолати суғуртавӣ аз рӯи шартномаҳои суғуртаи хавфҳо бинобар аз ҷониби ғайррезидент иҷро нашудани уҳдадориҳо.

3. Бонкҳои ваколатдор, ки амалиёти асъории резидентҳо анҷом медиҳанд, бояд аз онҳо нишон додан ё аниқ кардани муҳлати ба суратҳисобҳои бонкӣ ворид кардани асъори хориҷиро аз рӯи шартномаи (аҳди) содироту воридоти мол (қор ё хизматрасонӣ) ҳатман талаб намоянд.

4. Резидентҳо вазифадоранд ҳангоми тағйирёбии муҳлати иҷрои уҳдадориҳо ё ба миён омадани ҳолатҳое, ки барои дар муҳлати тағйиншуда ворид шудани асъори хориҷӣ ба суратҳисобҳо таъсир мерасонанд, бонки ваколатдорро огоҳ намуда, ҳуҷҷатҳои тасдиқкунанда ва далелҳои асоснок пешниҳод намоянд.

#### **Моддаи 14. Амалиёти асъории марбут ба ҳаракати сармоя**

Амалиёти асъории марбут ба ҳаракати сармоя инҳо мебошанд:

- сармоягузории мустақими резидентҳо ба кишварҳои хориҷӣ;
- хариди қоғазҳои қиматнок, саҳмияҳои ҳазинаҳои маблағгузорӣ;
- иштирок дар ташкили сармояи оинномавӣ ва дигар амалиёт бо қоғазҳои қиматноки ҳосилавӣ;
- гирифтани ва ё додани қарзҳои тижоратӣ, ки муҳлати пардохташон бештар аз як сол мебошад;
- кушодани суратҳисоби бонкӣ аз ҷониби резидентҳо дар бонкҳои хориҷӣ;
- дигар амалиёте, ки мутобиқи меъёрҳои байналмилалӣ ҳамчун амалиёти асъории марбут ба ҳаракати сармоя эътироф карда мешаванд.

#### **Моддаи 15. Огоҳ намудан дар бораи амалиёти асъории марбут ба ҳаракати сармоя**

1. Резидентҳо амалиёти асъории марбут ба ҳаракати сармояро бо шартҳои огоҳ намудани Бонки миллии Тоҷикистон анҷом дода метавонанд.

2. Резидентҳо, аз ҷумла бонкҳои ваколатдор Бонки миллии Тоҷикистонро оид ба оғози амалиёти асъории марбут ба ҳаракати сармоя дар муҳлати на дертар аз панҷ рӯзи қорӣ аз санаи оғози иҷрои уҳдадориҳои шартномаи асъорӣ ва ҳангоми кушодани суратҳисоб дар бонки хориҷӣ дар муҳлати на дертар аз даҳ рӯзи қорӣ огоҳ месозанд.

3. Бонки миллии Тоҷикистон дар муҳлати на дертар аз панҷ рӯзи қорӣ аз санаи гирифтани огоҳнома ба резидентҳо ҳуҷҷати тасдиқкунанда медиҳад.

#### **Моддаи 16. Пешниҳоди ҳисобот, маълумот ва ҳуҷҷатҳо**

1. Резидентҳо ва ғайррезидентҳое, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон амалиёти асъорӣ анҷом медиҳанд, уҳдадоранд ба мақомоти танзими асъор, мақомот ва агентҳои назорати асъор ҳисобот, маълумот ва ҳуҷҷатҳоро оид ба ҳамин амалиёт бо тартиби муқарраркардаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии мақомоти танзими асъор пешниҳод намоянд.

2. Бонкҳои ваколатдор аз резидентҳо ва ғайррезидентҳо нишон додани мақсаду таъйиноти пардохт ва интиқоли маблағи пулии марбут ба амалиёти асъории тавассути онҳо анҷомдодашавандаро талаб менамоянд. Резидентҳо ва ғайррезидентҳо уҳдадоранд талаботи мазкурро иҷро ва инчунин ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи мақсаду таъйиноти пардохт ва интиқоли маблағи пулиро пешниҳод намоянд.

### **БОБИ 3. НАЗОРАТИ АСЪОР**

#### **Моддаи 17. Мақсад ва вазифаҳои назорати асъор**

1. Мақсади назорати асъор таъмин ва назорати риояи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва тартиби муқарраркардаи анҷоми амалиёти асъорӣ аз ҷониби резидентҳо ва ғайррезидентҳо мебошад.
2. Вазифаҳои назорати асъор иборатанд:

- муайян кардани мувофиқати амалиёти асёрӣ ба қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва тартиби муқарраргардидаи анҷомдиҳии онҳо;
- санчиши асоснокии пардохтҳо ва интиқолҳои марбут ба амалиёти асёрӣ ва мавҷудияти ҳуҷҷатҳои зарурӣ барои анҷомдиҳии онҳо;
- санчиши пуррагӣ ва воқеӣ будани баҳисобгирӣ ва ҳисоботдиҳии амалиёти асёрӣ.

### **Моддаи 18. Мақомот ва агентҳои назорати асёр**

1. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон назорати асёрро мақомоти назорати асёр - Бонки миллии Тоҷикистон, мақомоти дигари давлатӣ дар доираи ваколатҳои бо қонунгузорӣ барои онҳо муқарраргашта ва агентҳои назорати асёр анҷом медиҳанд.
2. Агентҳои назорати асёр бонкҳои ваколатдор ва шахсони ваколатдоре мебошанд, ки мувофиқи талаботи Қонуни мазкур ва иҷозатномаҳои гирифтаашон вазифаи назорати риояи талаботи қонунгузорӣ оид ба танзими асёр ва назорати асёр ва тартиби муқарраргардидаи анҷоми амалиёти асёриро ба уҳда доранд.
3. Агентҳои назорати асёр ба Бонки миллии Тоҷикистон тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон ҳисобот пешниҳод менамоянд.
4. Мақомоти назорати асёр санадҳои меъёрии ҳуқуқии назорати асёрро танҳо дар ҳолатҳо ва доираи муайянкардаи қонунгузорӣ оид ба танзими асёр ва назорати асёр ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии мақомоти танзими асёр қабул карда метавонанд. Санадҳои мазкур масъалаҳои танзими асёрро дар бар гирифта наметавонанд.

### **Моддаи 19. Ҳуқуқу уҳдадориҳои мақомот ва агентҳои назорати асёр**

1. Мақомот ва агентҳои назорати асёр дар доираи ваколатҳои худ ҳуқуқ доранд:
  - санчиши риояи қонунгузорӣ оид ба танзими асёр ва назорати асёр ва тартиби муқарраргардидаи гузаронидани амалиёти асёриро аз тарафи резидентҳо ва ғайррезидентҳо анҷом диҳанд;
  - санчиши баҳисобгирии пурра ва воқеии гузаронидани амалиёти асёрии резидентҳо ва ғайррезидентҳо анҷом диҳанд;
  - аз резидентҳо ва ғайррезидентҳо пешниҳоди ҳуҷҷатҳо ва маълумотро оид ба гузаронидани амалиёти асёрӣ талаб намоянд. Ҳуҷҷат ва маълумоти мазкур бояд дар давоми даҳ рӯзи қорӣ аз санаи талаб кардани онҳо пешниҳод карда шаванд.
2. Мақомоти назорати асёр дар доираи ваколатҳои худ ҳуқуқ доранд:
  - ба резидентҳо ва ғайррезидентҳо барои риояи нақардани талаботи қонунгузорӣ оид ба танзими асёр ва назорати асёр амру дастур диҳанд, ки иҷрои онҳо ҳатмӣ мебошад;
  - чораҳои таъсиррасонии пешбиниамудаи қонунгузориро барои риояи нақардани талаботи қонунгузории танзими асёр ва назорати асёр татбиқ намоянд;
  - тартиби пешниҳоди ҳисоботҳо оид ба амалиёти асёрӣ ва санчиши масъалаҳои марбут ба риояи қонунгузорӣ оид ба танзими асёр ва назорати асёр ва тартиби муқарраргардидаи анҷоми амалиёти асёриро муайян намоянд.
3. Бо мақсади амалӣ кардани назорати асёр агентҳои назорати асёр дар доираи ваколатҳои худ ҳангоми анҷоми амалиёти асёрӣ метавонанд аз резидентҳо ва ғайррезидентҳо пешниҳоди ҳуҷҷатҳои зеринро талаб намоянд:
  - ҳуҷҷати тасдиқкунандаи шахсияти шахси воқеӣ;
  - ҳуҷҷати бақайдгирии давлатии шахси воқеӣ - соҳибкори инфиродӣ;
  - ҳуҷҷатҳои таъсисӣ ва бақайдгирии давлатӣ барои шахси ҳуқуқӣ;
  - ҳуҷҷатҳое, ки бақайдгирии давлатии андозсупорандаро тасдиқ мекунад;
  - ҳуҷҷатҳое, ки барои анҷоми амалиёти асёрӣ асос мебошанд, аз ҷумла шартномаҳои асёрӣ, ваколатномаҳо, нусхаи қарорҳои мақоми идоракунии шахсони ҳуқуқӣ, ҳуҷҷатҳои иттилоотӣ оид ба натиҷаҳои савдо (музоядаҳо), ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи тахвили (супоридани) мол (қор ё хизматрасонӣ), санадҳои дигари мақомоти давлатӣ;
  - ҳуҷҷатҳое, ки аз ҷониби бонкҳои ваколатдор ва шахсони ваколатдор ба расмият дароварда мешаванд, аз ҷумла маълумотномаи суратҳисоби бонкӣ, ҳуҷҷатҳои дигаре, ки анҷоми амалиёти асёриро тасдиқ мекунад;
  - ҳуҷҷатҳое, ки ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид кардани пули миллий, асёри хориҷӣ ва дигар сарватҳои асёриро тасдиқ мекунад;
  - иҷозатнома барои анҷом додани фаъолияти вобаста ба истифодаи сарватҳои асёрӣ ва ё ҳуҷҷати тасдиқкунандаи Бонки миллии Тоҷикистон оид ба огоҳ намудан дар бораи оғози амалиёти асёрии

марбут ба ҳаракати сармоя.

4. Агентҳои назорати асбор уҳдадоранд:

- риояи қонунгузорӣ оид ба танзими асбор ва назорати асборро ҳангоми аз ҷониби онҳо анҷом додани амалиёти асборӣ, аз ҷумла амалиёти бо супориши муштариён анҷом додани таъмин намоянд;
- пурра ва воқеӣ будани баҳисобгирӣ ва ҳисоботдиҳӣ оид ба амалиёти асбориро таъмин намоянд;
- оид ба ҳодисаҳои риоя нашудани талаботи санадҳои меъриии ҳуқуқӣ аз ҷониби муштариён, аз ҷумла дар бораи аҳд ва амалиёти шубҳанок ҳангоми анҷоми амалиёти асборӣ аз ҷониби онҳо ба Бонки миллии Тоҷикистон ва мақоми ваколатдор оид ба муқовимат ба қонунигардонии (расмиқунонии) даромади бо роҳи ҷиноят бадастоварда ва маблағгузориҳои терроризм хабар расонанд;
- бо тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъриии ҳуқуқии танзими асбор ба мақомоти назорати асбор оид ба амалиёти асборӣ маълумот пешниҳод намоянд.

5. Ба бонкҳои ваколатдор ҳангоми аз ҷониби резидентҳо ва ғайрирезидентҳо пешниҳод нашудани ҳуҷжатҳои дар қисми 3 моддаи мазкур пешбинигардида ва ё пешниҳоди ҳуҷжатҳои нодурусту беэътимод, гузаронидани амалиёти асборӣ манъ аст.

6. Мақомот, агентҳои назорати асбор ва шахсони мансабдори онҳо мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон уҳдадоранд сирри тижоратӣ, бонкӣ ва хизматии ҳангоми амалӣ кардани ваколатҳояшон маълумшударо махфӣ нигоҳ доранд.

7. Ҳангоми андешидани тадбирҳо ва ё иҷрои вазифаю уҳдадориҳо дар самти муқовимат ба қонунигардонии (расмиқунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда ва маблағгузориҳои терроризм, ки мувофиқи қонунгузорӣ ва санадҳои меъриии ҳуқуқӣ муқаррар шудаанд, мақомот, агентҳои назорати асбор ва шахсони мансабдори онҳо барои риоя нашудани талаботи қисми 6 моддаи мазкур ҷавобгар намебошанд.

#### **Моддаи 20. Ҳуқуқу уҳдадориҳои резидентҳо ва ғайрирезидентҳо**

1. Резидентҳо ва ғайрирезидентҳое, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон амалиёти асбориро анҷом медиҳанд, ҳуқуқ доранд:

- ба санадҳои санҷише, ки мақомот ва агентҳои назорати асбор тартиб додаанд, шинос шуда, оид ба онҳо шарҳу эзоҳ диҳанд;
- аз рӯи қарор ва амалҳои (беамалии) мақомот, агентҳои назорати асбор ва шахсони мансабдори онҳо бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ шикоят намоянд;
- ҳуқуқҳои дигареро, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст, амалӣ намоянд.

2. Резидентҳо ва ғайрирезидентҳое, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон амалиёти асбориро анҷом медиҳанд, уҳдадоранд:

- ба мақомот ва агентҳои назорати асбор ҳамаи ҳуҷжат ва маълумоти дархостшавандаро оид ба амалиёти асборӣ дар муҳлати муқарраркардаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намоянд;
- баҳисобгирии амалиёти асбории анҷомёфтаре пеш баранд, дар бораи онҳо ҳисобот дода, ҳифз ва нигоҳдориҳои ҳуҷжатҳо ва маълумотҳоро на камтар аз панҷ сол аз рӯзи анҷомёбӣ таъмин намоянд;
- дастуру талаботи мақомоти назорати асборро оид ба баргараф намудани камбудииҳои ошкоршуда иҷро намоянд.

### **БОБИ 4. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ**

#### **Моддаи 21. Тартиби махсуси анҷомдиҳии амалиёти асборӣ**

1. Дар ҳолати ба миён омадани таҳдид ба бехатарии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон, устувории низоми молиявӣ, аз ҷумла қурби пули миллий ба муҳлати на бештар аз 6 моҳ тартиби махсуси анҷомдиҳии амалиёти асборӣ ҷорӣ карда мешавад, ки тибқи он амалиёти асбории резидентҳо ва ғайрирезидентҳо метавонад маҳдуд ё манъ карда шавад.

2. Тартиби махсуси анҷомдиҳии амалиёти асборӣ бо пешниҳоди Бонки миллии Тоҷикистон аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

#### **Моддаи 22. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур**

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

**Моддаи 23. Дар бораи аз эътибор соқит донистани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи танзими асбор ва назорати асбор"**

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4 ноябри соли 1995 "Дар бораи танзими асъор ва назорати асъор" (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с.1995, № 21, мод.251; с.1997, № № 23-24, мод.333, фасли XXXVIII; с.1998, №10, мод.119, фасли VII; с.1999, № № 9, мод.231; с.2002, № 4, қ.1, мод.284; с.2004; № 12, қ.1 мод.691; с.2007, № 7, мод.676) аз эътибор соқит дониста шавад.

**Моддаи 24. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур**  
Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

*Президенти*  
*Ҷумҳурии Тоҷикистон*  
*ш. Душанбе,*  
*13 июни соли 2013,*  
*№ 964*

*Эмомалӣ РАҲМОН*